

Referat

Mødedato: 28. september 2022

Mødetidspunkt: 10-12

Mødested: Multisalen

Mødeleder: Eva Pinnerup

Referent: Carina Pilgaard

Mødedeltagere: Eva Pinnerup, Formand
Kurt Mosgaard, Næstformand
Jens Frydendahl, Danmarks Naturfredningsforening
Jørgen Buch, Danmarks Sportsfiskerforbund
Claus Bo Andreasen, Business Viborg
Steen Bonne, Naturstyrelsen Kronjylland
Jacob Adler Jensen, Landboorganisationerne
Elise Stilling, Friluftsrådet
Kirsten Marie Haugstrup, Dansk Ornitologisk Forening
Jeppe Bo Nielsen, Visit Aarhus
Tage Toft, Danmarks Jægerforbund (delvist med på Teams)
Steffen Drejer, KMU
Stine Isaksen, KMU
Lars Mogensen, KMU
Hans Jørn Laursen, direktør for Teknik og Miljø
Thomas Damgaard, chef for Natur og Miljø
Carina Pilgaard, medarbejder i Natur og Vand

Fraværende: Christian Als, Dansk Skovforening

Teknik & Miljø
Natur og Vand

Dato: 05-10-2022

Sagsnr.: 21/44239
Sagsbehandler: vpcpi

Det Grønne Råd for Viborg Kommune 2022

Kl. 10-12: Ordinært møde på Rådhuset, Multisalen

Dagsordenpunkter:

1. Godkendelse af dagsorden

Godkendt

2. Opfølgning på referat fra sidst; [Referat DGR 17. maj 2022](#)

Jens: Samarbejdsgruppe omkring Viborg Søerne er startet op igen, i første omgang uden deltagelse fra Kommunen.

Carina orienterede om udfaldet af konkurrencen om Danmarks Vildeste Kommune, hvor Viborg kom med i top-20 og desuden sammen med 4 andre kommuner blev nomineret til ekstraprisen for at være den mest engagerende kommune. Vejle vandt dog denne ekstra-pris, mens Vordingborg vandt titlen som Danmarks Vildeste Kommune.

3. **Orientering om relevante emner fra Klima- og Miljøudvalget**

Eva orienterede:

Ønske om at etablere et unge-grønne/klima råd. Muligheden undersøges. Kirsten (DOF) spurgte ind til hvordan samarbejdet skal være med eksisterende DGR. Eva svarede at det var der ikke taget endelig stilling til endnu, men evt. kunne de være repræsenteret i DGR. Jens (DN) spurgte om det var et klimaråd eller grønt råd? Han synes det ville være ærgerligt med parallelt grønt råd. Thomas svarede, at det forventes der, laves en tilpasset version i Viborg, som kan indeholde både natur og klimaspørgsmål. Stine Isaksen (KMU) bemærkede, at rådet skal være bredt repræsenteret og i stedet for møder kunne det være med vægt på mere konkrete opgaver/emner for at sikre, at det ikke kun er unge med gode skrivefærdigheder.

Administrationsgrundlag for grøn pulje for VE anlæg. De lokalområder det vedrører skal have glæde af midlerne. Derfor går 60 % af puljen til naboer til anlæggene, 32 % til en grøn fond og 8 % til administration af puljen. Opstart december.

Naturgenopretning Hjarbæk fjord. Status på arbejdsgruppens indsats. Oplæg til handleplan forventes klar start 2023. Der laves i november en opsamling, som sendes til kystvandråd – herunder faglige input fra AAU. De enkelte interessenter skal selv søge om repræsentation i kystvandrådet. Miljøstyrelsen har retningslinjer for hvem der kan være med i et kystvandråd. Claus Bo (Business Viborg) bemærker: Tænk VE-anlæg og Hjarbæk fjord genopretning sammen.

Udbud af dagrenovation. I dagrenovationsindsamlingen i Viborg Kommune vil der fra den 8. april 2024 være krav om, at hovedandelen af renovationsbiler i Viborg by skal køre på el (mindst 90%), og at hovedandelen af renovationsbiler i større byer skal køre på HVO og med el-komprimatorer (mindst 90%), og at renovationsbiler på landruter skal køre på HVO. Option på ren el var alt for dyrt. Kirsten (DOF) bemærkede: Det er virkelig grimt i landskabet med store farvede låg på affaldsspande som set i andre kommuner. Eva svarede, dat i Viborg kommer der kun klistermærker. Låg forbliver sorte.

Klimaplan vedtages i oktober måned. Planen forventes vedtaget endeligt af byrådet i oktober. Der vil efterfølgende være en fast årlig politisk opfølgning på fremdriften i indsatserne og udviklingen i klimagasudledning fra Viborg Kommunes geografi. Målet er, at planen bliver dynamisk, så nye indsatser løbende kommer til, og kommunens borgere løbende kan følge udviklingen i klimagasudledningen og effekten af konkrete indsatser.

Varmeforsyningsplan. Alle i kommunen, der ikke kan få fjernvarme, modtager ultimo september et brev om, hvilke alternative muligheder man har. Det er desværre ikke fysisk muligt at koble alle husstande i kommunen på fjernvarme. Men der kan være andre løsninger. Vinderup Varme har f.eks. taget initiativ og forestår selvstændigt varmeværk (varmepumpe-baseret) i Vridsted.

Mange afsøgninger på VE anlæg. Det er blevet vendt hvilke kriterier, skal der prioriteres ud fra – ved næste KMU møde skal ansøgningerne prioriteres. Vi skal bl.a. sikre, at vi får forsynet kommunen bredt og energiselskaberne har gjort forarbejdet ordentligt i forhold til naboer – ejerskab er et vigtigt parameter. BioCirc ved Tjele er et af projekterne.

Grønt virksomhedsregnskab VK. Et regnskab for referenceåret 2019 foreligger og kursen er sat mod 70 % reduktion i 2030 og klimaneutralitet i 2035.

4. Orientering om projektet om naturgenopretning af Guden Å mellem Tange og Bjerringbro (Ønsket af DN)

Jørgen Jørgensen præsenterede. Se oplæg.

Primære formål med projektet er vandløbsrestaurering. Men der er også lystfiskerinteresser.

Placering opstrøms Bjerringbro, så byen ikke påvirkes.

Jeppe Bo (Visit Aarhus) spørger til tilgængelighed i forhold til stier. Jørgen J: Der samtænkes i forhold til udvikling af Gudenåstien/trækstien

Lars Mogensen (KMU): Bemærkning om lodsejerforhold. Jørgen: Hvis arealer påvirkes, skal det sikres at lodsejere er indforstået med det og får kompensation.

Jørgen Buch (Sportsfiskerne): Rigtig godt projekt, men tænk i at der ud mod brinkerne ikke gror til, så der er et bredt utilgængeligt bælte med siv og græsser.

Jens (DN): Hvordan tænkes det sammen med fremtidig løsning omkring Tange Sø? Jørgen J: Det er en forudsætning i udbuddet at projektet skal være uafhængigt af, hvilken løsning der eventuelt vælges ved Tange Sø.

5. VE-anlæg, status (Ønsket af DN, DOF, Friluftsrådet, Business Viborg og Jægerforbundet)

Thomas præsenterede. Se oplæg.

6. BioCircs projekt, status (Ønsket af DOF)

Thomas præsenterede. Se oplæg.

Jørgen B. synes det lyder spændende og tænker det er positivt med større virksomheder. Men vi skal nok holde dem op på nogle af alle de løfter.

Thomas: Det er rigtig vi har ikke en kontrakt. Der er omkostninger ved transporten af energien. Jørgen B: Bed virksomheden sørge for det. Thomas: Der er også juridiske aspekter i det som skal undersøges.

Kirsten: DOF er generelt fortalere for grøn energi og energi-øer. Men husk at en gås er ikke bare en gås. Ved Tjele er registreret [taigasædgæs](#) – på verdensplan er der så lille en bestand, at vi i DK har forpligtet os særligt til at beskytte den. Det er altså ikke DOF, men internationale interesser, der er på spil. De fleste fuglearter tilpasser sig nye vilkår – denne art har dog sværere ved det.

De er observerede i området – også de senere år.

Hjælp fra staten? Der er sendt en screening til Bolig og Socialstyrelsen på energiparker: 10-15 på landsplan – deadline 1. oktober. 500-1000 ha. VK har meldt det her område ind.

Lars: Vær OBS på at landbrugsproduktionen forsvinder fra arealerne. Og vi har også en global fødevarekrise.

Jakob: Er der en grænse for hvor mange VE anlæg man vil have i VK? Eva: Det er en del af diskussionen omkring prioritering af ansøgninger og hvor meget energi vi har brug for. Men vi får brug for meget mere de kommende år.

Jens: Vi (DN) holder øje med om det ødelægger naturværdier. Hvis det kan betale sig at dyrke energi, så er det jo det vi skal, i stedet for at dyrke svin. Udvaskning er også en faktor. Græs udvasker mindre næring end f.eks. majs.

Stine: Der kommer også stor efterspørgsel og stigning på el / energi. Vi bruger i dag 80 % af vores landbrugsareal til produktion af foder, men vi savner nationale rammer for en omstilling her. For landbruget kan hurtigt omstille sig – det har historien vist, og vi kan både producere fødevarer til mennesker og mere energi, hvis vi gør det anderledes og smartere end i dag.

Claus Bo: Hvor stor er el-salget fra BioCirc? Thomas: Det ved vi ikke endnu.

7. Drikkevand, herunder BNBO, status (ønsket af DN)

Thomas præsenterede. Se oplæg.

Der har ikke været tilstrækkelig interesse fra vandværkerne til egentlige vandsamarbejder. Men der er de sidste måneder sket en del lokalt ved at værkerne enten har købt jord eller lavet aftaler med lodsejere. Se slide.

BNBO er en lille del af vandindsatsen. Vores indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse omfatter meget mere.

Kurt: God gennemgang og spændende om vandværker kommer i mål inden 2023. Hvad er indsatserne udenfor BNBO? Thomas: Der er virkemiddelkataloger. Der kan være restriktioner på dyrkning, hvilke virksomheder, der kan ligge m.m.

Vandværkerne skal selv finansiere indsatserne.

Claus Bo: Læg VE anlæg indenfor drikkevandsindsatsområder!

Lars: Læg flere vandværker sammen. Der er rigtig mange små.

8. Grønt Danmarkskort, status (ønsket af DN)

Thomas fortalte at der desværre ikke er sket ret meget siden sidste oplæg. Jens (DN): Vi mangler det meget i forhold til den overordnede planlægning!

9. Evt. deltagelse i World Clean Up Day 2023 og fremefter (ønsket af Kurt Mosgaard)

Vi har meget plastik i naturen og bortset fra enkelte ildsjæle, bypedeller m.fl. så ligger plastikken og smuldrer. Kunne man ikke forestille sig at VK, skoler, børnehaver, jægere, lystfiskere, skovfolket m.m. gjorde en fælles indsats hvert år – gerne på [World Clean Up Day](#)?

Eva: Det ligger 16. september, som er samtidig med Grønne Sammen, så kunne det være i det regi, og dermed noget Børne og Unge skulle involveres i?

Jørgen B: Vi har rigeligt med indsats på affaldsområdet

Jens: DN har jo en succesfuld årlig affaldsindsamling. Den kampagne kan fint udbygges – men gerne med fokus på virksomheder/producenter.

Steffen – hvordan kommer vi ud i oplandsbyerne?

10. Tilgængelighed i naturen (ønsket af Kurt Mosgaard)

Som lokalområde står vi lidt alene, så det bliver meget forskelligt fra det ene lokalområde til det andet. Kunne vi tænke det mere fælles, så skiltning m.m. ensrettes? Jens: Bakker op om idéen. VK kunne lave overordnet anbefaling. Steen Bonne og Friluftsrådet bakker også op. Landsdækkende retningslinjer om vandreruter på vej.

Elise bemærker: Benyt jer af Friluftsrådets kampagne om skilte.

Hans Jørn bemærker; vi skal spare på administrationsomkostninger, så kan det være borgerdrevet initiativ?

11. Evt.

Jens (DN) havde ønsket en status vedr. Viborg Søernes miljømæssige tilstand.

Vi nåede ikke punktet, da tiden var opbrugt. Men oplæg er vedhæftet referatet.

Feltturen 13-17:

På turen deltog foruden ovenstående Rune Rauff Schultz, medarbejder i Natur og Vand. Tage Toft, Danmarks Jægerforbund var forhindret i at deltage:

1. stop - VE-anlæg, Kvosted:

I bussen udleveredes retningslinjer for VE-anlæg. Se vedhæftede.

Ved anlægget, der var under opførelse, havde vi en kort generel snak om VE-anlæg i landskabet og muligheder for at kombinere med naturindsatser. Medarbejderen, der skulle have holdt oplæg, var desværre syg. Hun vil holde et oplæg på næste møde til december, hvor det kan drøftes yderligere.

2. stop - Skovdrift, NST Inder-øen:

Steen Bonne Rasmussen viste rundt på Inderøen og fortalte om flere af de overvejelser og erfaringer Naturstyrelsen har gjort sig omkring biodiversitetsskov, urørt skov m.m. Han redegjorde for de forskellige begreber og definitioner og fortalte om de politiske beslutninger og tidsrammer.

Al statskov øst for israndslinjen og syd for en linje fra Viborg over Randers til Djursland udlægges som udgangspunkt til "urørt skov". Det er et lidt misvisende navn. I virkeligheden er det mere retvisende med "biodiversitetsskov", idet hovedformålet med urørt skov er, at biodiversiteten har 1. prioritet, mens friluftslivet stadig tilgodeses, men træproduktion ikke længere skal foregå.

Der er som udgangspunkt afsat 6 år til omstilling til "urørt skov" for østdanske løvskove fra det tidspunkt, hvor forvaltningsplanerne er vedtaget. Der udgives inden længe et virkemiddelkatalog til biodiversitetsskov.

Vi så på turen konkrete eksempler på virkemidler, der var brugt. Nogle af pointerne/drøftelserne var:

- Tage udgangspunkt i det konkrete areal og hvad der er grundlaget, og hvad der kan lade sig gøre der – tænk også tidshorisont – vi skal have levesteder både nu og i fremtiden
- Jo længere tid et træ er om at dø, desto flere arter har gavn af det over tid.
- Størrelsen på arealet – ikke alle tiltag skal nødvendigvis gennemføres på samme areal
- Understøttelse af naturlige processer som f.eks. lynnedslag og stormfald
- Det er dyrt at veteranisere oppe i kronen, men det har oftest bedst effekt at skade træet højt oppe
- Skade de træer, der er "pæne", så det er de gamle, bred- og dybkronede, krogede træer, der får mere plads – modsat af hvad vi har været vant til i skovbruget
- Sikkerheds-aspektet – det er på eget ansvar at færdes i skovene – men man må godt tænke over, hvor man aktivt veteraniserer træer

Andre virkemidler som kan give mening andre steder end Inderøen blev også vendt: Lukning af grøfter, afgræsning, artsforvaltning

3. stop – Skovdrift, kommunal skov Danerlyng Plantage:

Vi så en nåletræsplantage i Danerlyng Plantage og talte kort om den fremtidige drift af arealet her.

I Viborg Kommune har vi primært skov tæt på borgerne for den rekreative værdi. Men vi arbejder også på at forbedre naturværdien. F.eks. er der de senere år konverteret en del nåletræsplantager til løvskov og blandingskov, da der er flere arter tilknyttet løvtræ end nåletræ – vi er i dag på 50/50 fordeling af løv/nål i kommuneskovene.

De enkelte skove kan med fordel benytte forskellige virkemidler som Steen også var inde på – nogle af forslagene er allerede beskrevet i Natur og Parkplanen, men der mangler stadig en del at få beskrevet.

Ved Danerlyng er udgangspunktet en nåletræsskov, der har relativ høj økonomisk værdi, mens naturværdien pt. er meget lav. Der er enkelte bevoksninger, der er ret varierede med hjemmehørende arter af eg, fyr og bævreasp. Der er et godt potentiale for at dyrke både træ og natur.

Scenarierne for Danerlyngs drift kunne være:

- Renafdrift og efterfølgende plantning af løv
- Plukhugst med mulighed for selvforyngelse og evt. indplantning af holme af løvtræ

Jens: Få de økonomiske værdier der er i træet i dag. Plukhugst en god idé.

Rune bemærkede at plukhugst kontra ren-afdrift er økonomisk rentabel.

Der var forslag om at man gjorde noget for at lysne i skoven ved Kokildedalen, som opleves som mørk uden underskov. Her blev også foreslået plukhugst. Forvaltningen tager forslaget med til overvejelse.

Rådets medlemmer opfordres til at overveje input til Viborg Kommunes forvaltning af sine skove på baggrund af de ting vi drøftede og så på turen.